

د څارويو روغتيا او توليد

درې مياشتنۍ خپرونه

وړې ۱۳۷۸

لومړۍ گڼه

درېم کال

په څارويو کې د نيماتود د پرازيتونو پر ضد بيولوژيکي کنترول لپاره نوي مواد نيماتوفاگوس چنپاسی

سريزه

په خريدونکو څارويو کې د معدی او کولمو د نيماتود چنچي د نړۍ په ټولو برخو کې د مالدارو لپاره خورا لويه ستونزه د ځانه سره لري. نن سبا د دوی د مخنيوی له پاره د ډول ډول کم او پراخه اثر لرونکي د چنچيو ضد درملو څخه استفاده کيږي.

په پوره پيماڼه او صحيح ډول سره د دې چنچيو ضد درملو د نه استعمال په وجه په چنچيانو کې مقاومت رامنځ ته شوی دی چه په خاص ډول سره په ميرو کې د معدی او کولمو چنچيان د پاملرنې وړ دی. نو د دې په نتيجه کې څيړنې د يوې بلې لياري په لټون کې دی چی هغه په بيولوژيکي ډول سره د نيماتوفاگوس چنپاسی (Nematophagous fungi) استعمالول دی.

د نيماتوفاگوس د چنپاسو د ژوند څرنگوالی
د نيماتوفاگوس چنپاسی په علمی ډول د ویشني له لحاظه د خوراکي پر بنسټ په جلا ډله کې راغلی دی چی د نيماتود د چنچيانو څخه د خوراکي په څير گټه اخلي. او په دوه ډولو ويشل شويدي يوه يی هغه ډله ده چی د پرازيت هگی له منځه وړي او دوهمه ډله يی چی پخپله داخلي پرازيتونه له منځه وړي (الف، ب او ت شکلوڼه).

څاروي د څر په وخت کې

په دې گڼه کې

- په څارويو کې د نيماتود د پرازيتونو پر ضد
- د بيولوژيکي کنترول لپاره نوي مواد..... ۱
- بزرگترین جاندار روی زمین..... ۳
- د تنديد (نوي زېږيدلو) څارويو مرگ ته
- خاصه پاملرنه..... ۴
- په ساحه کې د غولانځي د التهاب د
- ازمېښت لپاره د سرف ازمويڼه..... ۴
- د ميرو د بدن حالت او درجه بندي کول. ۵
- د غم شريکي ليک..... ۸
- ويروس AID در اسب ها..... ۸
- مسموميت الحلي ها..... ۸
- مستمانتيا (Stress)..... ۹
- په نوو خوښکيو کې د نس ناستی تداوي. ۱۰
- راغلي ليکونه..... ۱۲

کتونکي:

دکتور سيد گل صافي

دکتور عبد العظيم ناصري

دکتور عبدالباقي مېرپان

خپرونکي اداره:

د ملگرو ملتونو د خوراک او کرنې اداره

د غذا د تايمين لپاره د مالدارۍ د پراختيا پروگرام

کمپيوټري کمپوز:

د FAO د علمي معلوماتو څانگه

پته:

کور نمبر ۸، الف او ب، دکوڅي نمبر ۳۰، اف ۱/۷.

پوسټ بکس نمبر ۲۷۱۳

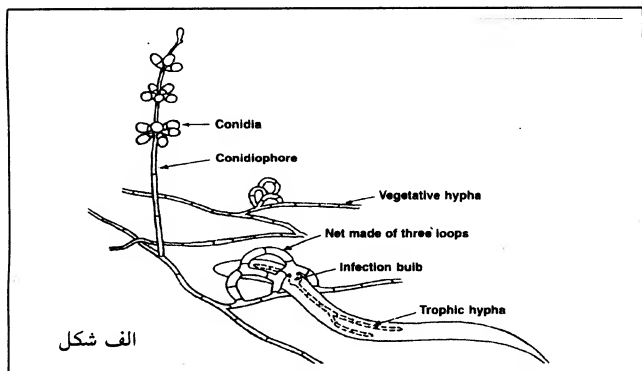
اسلام آباد پاکستان

ټيليفون: ۲۱۵۱۷، ۲۳، ۸۲۷۰۳۵، ۸۲۱۶۰۳-۵۱-۹۲

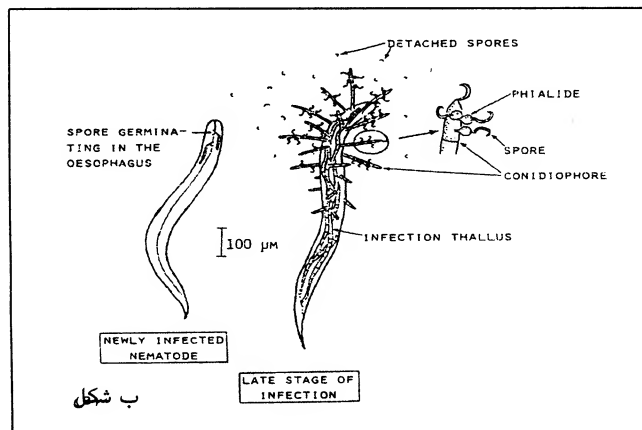
فکس: ۸۲۸۱۷۳-۵۱-۹۲

اي مهل: tjbarfao@isb.comsats.net.pk

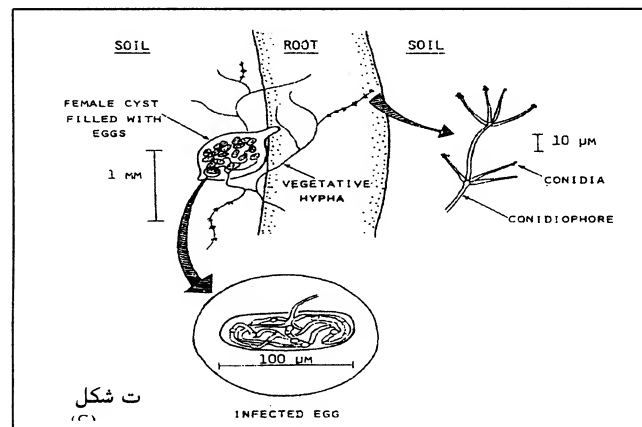

الف شکل

ب شکل

ت شکل

دا چنپاسی د چاپیریال په زیاتو ځایونو کی پیدا کیږي او معمولاً په خاوره، د څارویو په فضله موادو او د ونو او بوټو په هغه برخو کی چی خوسا شوی وي موجودی دي.

حمله کوونکی نیماتوفاگوس چنپاسی د بدن په ازاده او مخ په نمو برخه کی لومه جوړوي په هغه صورت کی چی د ډول ډول څیزونو لکه مړه او یا ژوندی نیماتودونو، خاورو، د پاڼو بوټو قوي خوراکي او د څارویو فضله موادو سره مخامخ شي. ځینی د دوی د دی قابلیت هم لري چی نیغ په نیغه د کونیدیا Conidea په برخه کی دا لومی راشنی کړي، سره له دی چی د نیماتودونو څخه د دوی په واسطه د خوراکي په ډول کار اخیستل کیږي، خو بیا هم د نیماتودونو په شمیر او د نیماتوفاگوس د چنپاسو د فعالیت په اړوند کوم برابروالی او یا یو شانته والی موجود نه دی. اما نوو څیړنو په گوته کړیده چی کله د دی چنپاسو د چاپیریال د عضوي موادو په هکله څه فرق راشي نو د نیماتودونو شمیر په خاوره کی په بی ساری ډول سره پورته ځي اما د نورو نیماتوفاگوس چنپاسو فعالیت یو ډول نه دی کله کم او کله زیات وي.

د دی چنپاسو موجودیت د خاورو په مختلفو ډولونو کی توپیر لري چی له یوه پلوه د دوی د حملی د نوعیت او له بله پلوه د خاوری د ډول پوری اړه لري.

په ۱۹۸۵ کال کی دا څرگنده شوه چی حمله کوونکی نیماتوفاگوس چنپاسو موجودیت کومی چی لومی رقمی کړی تولیدوي د زیات رطوبت (نموالي) او هغه خاوره په کومه کی چی په پوره اندازی سره عضوي مواد موجود اوسي اړیکی لري. اما د مقایسی په ډول هغه چنپاسی چی سربیناکه یا سره نسلوونکی جال جوړوي فرق لري ځکه چی دوی د هغه خاوری سره چی د رطوبت او عضوي موادو اندازه یی کمه ده اړیکی لري.

په نوو څیړنو کی دا هم په گوته شویده چی بیلابیل موسمونه د نیماتود په شمیرنه او د نیماتوفاگوس چنپاسو په موجودیت باندی اغیزه لري، په خاص ډول هغه چنپاسی چی پخپله په پرازیت باندی حمله کوي. په هر صورت د دواړه څیزونو شمیر په ژمي کی کم او د مني په میاشتو کی زیات وي.

نوو څیړنو دا هم بنودلی ده چی ټول ډولونه د نیماتوفاگوس چنپاسو (حمله کوونکي او پرازیت خوړونکي) په ډیره چټکی سره په هغه فضله موادو چی په چاپیریال کی موجود دي

حمله کوي. نو په دی اساس د نیماتوفاگوس چنپاسو ټول ډولونه په څر ځای کی موجود دي. نو د دی امکان شته چی څاروي دا د څر په وخت کی وڅوري او بیا یی د فضله موادو سره یو ځای خارج کړي.

د دی خبری غوښتنه شویده چی هغه چنپاسی چی پخپله داخلي پرازیتونه له منځه وړي نسبت هغه فنګس یا چنپاسو ته کوم چی په خوسا او خرابو موادو کی نمو او ژوند کوي د بیولوژیکي کنترول لپاره مناسبه اوسي.

د چنپاسو جلا کونه او پيژندنه

يو شمير مختلفې لياري د هغه چنپاسو لپاره چې پخپله داخلي پرازيتونه له منځه وړي او همدارنگه د حمله کوونکو چنپاسو لپاره پيژندل شوي دي، خو د خاورې د شيندلو لپاره موثره او په پراخه ډول سره ورڅخه کار اخيستل کيږي. د پيژندنې په خاطر بايد د اصلي موادو څخه نمونه جلا او وکتل شي. د يوه فنګس او يا چنپاسې د پيژندنې په وخت کې د دام اچولو ميکانيزم او همدارنگه د کونيدوفور (Conidiophore) او کونيديا (Conidia) ظاهري بڼه د خاصې پاملرنې وړ دي.

د ممکنه فنګسي پيداوارو استعمالونه

په مستقيم توګه ورکړه

دا بايد يواځې په هغه صورت په نظر کې ونيول شي چې د دننني چنپانو ستونزه موجوده او د څارويو محصولاتو ته توجه زياته او څاروي هم په پوره ډول سره نږدې او په قابو کې و اوسي.

د ځينو خوراکو ورکړه

يو ډنمارکي کارکوونکي بنودلی ده، هغه اندازه اوربشې چې د ورځو په اوږدو کې څارويو ته ورکول کيږي د D-flagrans چنپاسو ته نمو ورکوي او پرازيتونه راکموي او د غواوو، مېږو او اسپونو محصولات ورزياتوي.

د خښتو سره ورکړه

دا خښتې په اصل کې په خوراکه کې د منرالونو په برابرولو، د خوراکي د موازنې د ساتلو او په کمه اندازه سره د چنچيو ضد درملو د ورکړې په خاطر جوړې شوي کومې چې وروسته د کم قيمت په اساس د څارويو د خوراکي لپاره د خاصې توجه وړ وګرځي.

يوه اندازه D-flagrans chlamydospores د خښتو په ترکيب کې په يوه معينې اندازه سره ورزياتې شوي او بيا و ازمایل شوي چې نتيجه يې ډيره بڼه او تشويق کوونکې وه. دغه فنګسي خښتې د صحرائي او نيمه صحرائي ځايونو په کومو کې چې ساحه وسيعه او څاروي د شپې لپاره اخور ته راوستل کيږي د کنترول يوه بڼه لپاره ده. په خاص ډول په هغه صورت کې چې په څارويو کې د چنچيو ضد درملو په مقابل کې مقاومت راپيدا شوی اوسي.

بزرگترین جاندار روی زمین

دوکتور فریدون/از کلینک بگرامی

ویل (Whale) بزرگترین جاندار روی زمین است که تا اکنون دیده شده. سر ویل يك سوم حصه بدن او را تشکیل میدهد. ویل ده برابر فیل بزرگ است. طول او ۵۰ متر و وزن آن بین ۱۰۰ الی ۲۰۰ تن میباشد. بچه نوتولد ویل در حدود ۱۰ تن وزن دارد. ویل ها ساکنین دریای یخ زده اند و در دریا های سرد نزدیک قطب شمال زندگی میکنند. ویل منبع غنی چربی و پروتین است. از هر ویل میتوانیم ۲۰ الی ۵۰ تن چربی بدست آریم.

برعلاوه از این خصوصیات در حدود ۶۰۰ تیغه هائیکه به عوض دندان به اندازه ۵۰ سانتی متر درازی در دهن جانور وجود دارد میتوان جهت ضایع ترین و هنری از آن استفاده نمود.

دانشمندان علوم غذایی عقیده دارند که در سال های آینده با ازدیاد جمعیت جهان دیگر زمین های زراعتی قدرت نخواهند داشت که غذای لازم بشر را تهیه نمایند. به همین دلیل ویل ها که هم از نظر تهیه پروتین و هم از نظر روغن دارای مزایای فراوان می باشند در سال های بعدی از آن استفاده نمایند.

با تاسف این جانور اکنون تحت حملات شکارچیان قرار دارند و تعداد آنها فوق العاده تنقیص یافته است و کدام امید ازین ها به منظور غذا در آینده به نظر نمی آید.

ليپتوسپيرا هاردجو (Leptospira hardjo) ايشيريشيا کولي (Escherichia Coli) سالمونيلا نوعی (Salmonella sp.) او روتاويروس (Rota Virus) لپاره.

۵. د ساتلو او مراقبت د حالت وضع يی پيدا کړی. په خاص ډول د څاروي د خاوند زړه سوی، هوا، د خوراکي او د لنگون په وخت کی پالنه چی دا د څاروي په ژوندي پاتی کیدو کی مهم رول لري.
۶. ځان مطمئن کړی چی مور یی شیدی لري.

په ساحه کی د غولانځی د التهاب د

ازمېښت لپاره د سرف ازموینه

داکتر محب الله حلیمی

د غولانځی پړسوب یا التهاب (Mastitis) په ټوله نړۍ کی په شیدو ورکونکو غواگانو کی یوه ستره ستونزه ده. برسيره پر دی چی د شیدو مصرف کونکو او د شیدو د نورو محصولاتو تولیدونکو له نظره د مالدار لپاره یو اقتصادي زیانونوکی رنځ دی. دا ځکه چی د دا ډول په رنځ اخته غواوو شیدی د جراثیمو لپاره د ودی زمینه برابروي او په رنځ تولیدونکی جراثیمو بدلېږي چی دا بیا هم د انسانانو د روغتیا لپاره لویه ستونزه ده. د بله طرفه هغه تولیدات لکه ماسته، پنیر چی د دارنگه شیدو څخه جوړېږي لکه څرنگه چی لازم دی هغه رنگه کیفیت نه لري.

د غولانځی د پړسوب ډولونه او ازموینه

د غولانځی التهاب په کلینیکي (clinical) او پتوکلینیکي (Subclinical) شکلونو سره منځ ته راځي.

۱. د غولانځی کلینیکي پړسوب (Clinical Mastitis).

د غولانځی د کلینیکي پړسوب په ګوته کول د نښو نښانو له مخی لکه پړسیدلی غولانځی، د شیدو دلخته کیدو او د رنګ د توپیر په واسطه په اسانی سره کیدای شي او د غوا خاوند یی په اسانی سره په سترگو لیدلی شي.

۲. د غولانځی پټ التهاب یا پړسوب (Subclinical Mastitis).

د تنديو (نوي زيږيدلو) څارويو مرگ ته خاصه پاملرنه

د تنديو څارويو د مرگ د تشخيص په وخت کی دا لاندینی معلومات کولای شي چی ښه مرسته وکړي.

۱. د بلاریوالي موده معلومه کړی تر څو مطمئن شی چی نوي زیږیدلي څاروي په خپل وخت کی زیږیدلي دي. د لږاتوار د موجودیت په صورت کی د مور څخه یی د سیرومو نمونه واخلی تر څو د جنین وژونکي عامل د پیدا کولو لپاره سیرولوجیکی معاینات سر ته ورسوي. له هغه تندي رنځور خوسي څخه چی د مور اورگه یی لانه وي رودلي د سیرومو نمونه واخلی دا به د مور د رحم د انفکشن د معلومولو لپاره لویه مرسته وکړي.

۲. د یوه رنځ واقع کیدل په یوه خاصه ډله د څارويو کی (د پلار، مور، د خوراکي د حالت، واکسینو او نورو) د اپیدمیالوجی په باب معلومات لږ تر لږه تر ۱۰۰ ښځینه څارويو په باب کوم چی د خطر سره مخامخ دی راجمع کړي. د اپیدمیالوجی په هکله مکمل معلومات به دا لاندی ټکي د ځانه سره ولري.

□ څه غیر نورمال حالتونه واقع شويدي؟

□ کوم څاروي (تندي څاروي، مورتي، نوع د څاروي او نور)؟

□ څه وخت څاروي په رنځ اخته شويدي؟

□ رنځور څاروي چیرته و؟

□ ولی څاروي مبتلا شويدي؟

۳. د ټولو تنديو مړو څارويو معاینات له مرگ څخه وروسته اجرا کړی. د ازموینی په وخت کی مړه څاروي باید په غور سره وکتل شي چی آیا دغه تندي څاروي ساه اخیستی ده؟ قدم یی وهلی دی؟ څه یی خوړلي دي او که نه؟ د بدن د وزن اندازه کول هم یو حیاتي ارزښت لري.

۴. د جنین او پلاستنا نمونی باید لږاتوار ته د پتالوجیکی او مایکروبیولوجیکی معایناتو د سر ته رسولو او تشخیص لپاره واستول شي په خاص ډول د بروسیلا ابورتوس (Brucella abortus) لیپتوسپیراپومونا (Leptospira pomona) او

د مېړو د بدن حالت او درجه بندي کول

داکتر اولف تيمی

ولی د بدن حالت درجه بندي کوو؟

د مېړو د بدن حالت د یو ځای والي (جفت گیری) په وخت کې د یوې مېړې د وریو په شمیر او په رمه کې د هغه مېړو تناسب را په گوته کوي کومې چې لنگې شوي اوسي. د بدن د حالت درجه بندي کول یوه مهمه او ساده لیاره ده کوم چې په څاروي باندې د لاس وهنې په معیار باندې ولاړه ده. د اندازه کولو درجې له صفر څخه (کوم څاروي چې ډیر خوار اوسي) تر پنځو درجو (هغه څاروي چې ښه چاق اوسي) پورې دی.

په نورو هیوادونو کې څېړنې دا خبره جوته کړېده چې د هغه مېړو د کومو چې د بدن د حالت اندازه ۳،۵-۴ پورې اوسي نو د لنگون په وخت کې د ښه او زیاتو وریو اندازه لوړه او په زړه پورې ده. (د برتانیای د MLC د نشریې په بنیاد).

د دی لپاره چې دا ارتباط د مېړو په افغاني نسل کې پیدا کړو نو د لومړي ځل لپاره د ملګرو ملتونو د مالدارۍ څانګې یو لړ څېړنې د قندهار د ولایت د څو معلومو کوچیانو په رمو کې تر سره کړې. ۳۰۰۰ مېړې تر څېړنې لاندې ونیول شوي چې د هغوی وسطي اندازه د بدن د حالت ۲،۱ وه. اوس نو دی خبرې ته اړتیا لیدل کېږي چې د کوچیانو په رمو کې د لنگون د خرابې نتيجې وجه همدا شی دی او که بل څه؟ کیدای شي چې د رمو زیات شمیر خاوندان د مېړو د بدن د بد حالت اثر د یو ځای والي په وخت کې د بلارېوالي په درجې باندې پوه اوسي. د بدن د حالت د اندازه کولو طریقه ساده او اسانه ده او په چټکۍ سره تر سره کیدای شي تر څو د هغې په نتیجه کې هغه مېړې چې اضافه خوراکي او خاصی پاملرنې ته ضرورت لري په گوته کړو. دا کار یواځې د کوچیانو د رمو لپاره نه بلکه د ځایي خلکو د رمو لپاره هم ضروري دی.

د غولانځي پټ التهاب یا پرسوب د ۳۰ - ۴۰ څلو پورې زیات عمومیت لري او په ډیرو شیدو ورکونکو غواګانو کې اقتصادي تاوان د ځانه سره لري.

څرنګه چې د غولانځي پرسوب یا په شیدو کې کوم ښکاره توپیر په سترګو نه لیدل کېږي نو یواځینې لاره یی د تشخیص لپاره لابراتواري طریقه ده.

د دی لپاره چې د غولانځي پټ پرسوب د ساحې په سطح وازمایل شي باید لاندې ټکي په نظر کې ونیسو:

۱. هغه مالدار چې د غولانځي د پټ پرسوب پلټنه کوي باید په خپله ازموینه کې دقیق اوسي.
۲. ازموینه باید ډیره ساده او ارزانه اوسي تر څو مالدار وکولی شي چې هغه په منظمه توګه اجرا کړي.
۳. هغه مواد چې د ازموینې لپاره تری استفاده کیږي باید په ساحه کې موجود اوسي.
۴. ازموینه باید په پوره اندازه حساسه اوسي تر څو وکولای شي چې د غولانځي پټ پرسوب په لومړیو ورځو کې په گوته کړي.

د پورتنیو مشخصاتو په نظر کې نیولو سره مناسبه، ارزانه او اسانه ازموینه په ساحه کې د غولانځي د پرسوب د معلومولو لپاره د سرف ازموینه ده چې په لاندې ډول تشریح شوی ده:

کړنلاره

۱. پنځه د چای څکلو قاشقې سرف پوډر (د کالو مینځلو پوډر) په دوه گیلاسه اوبو کې حل کړې. (دغه محلول ته مورنۍ ذخیره وایي).
 ۲. په یوه پیاله کې لږ مقدار شیدې د غولانځي څخه ولوشۍ.
 ۳. د شیدو په اندازه د سرف د محلول څخه چې د مخه جوړ شويدي (د مورنۍ ذخیرې محلول) په شیدو کې ورزیات کړې.
 ۴. پورتنۍ مخلوط د یوې دقیقې لپاره ښه وخورۍ او وروسته یی په سترګو وګورۍ چې سرینتناک (لزجي) دی او که نه. که مخلوط سرینتناک وي یا لزجي شکل ولري نو ازموینه مثبت ده او که دا لزجي شکل نه و نو ازموینه منفي ده او د غولانځي پرسوب نشته.
- پورتنۍ کړنلاره د څارويو خاوندان هم پخپله سرته رسولای شي خو د څارويو خاوندانو ته نصیحت دا دی چې څلور واړه تیونه دی ازموینه کړي. که چیرته مثبت حالت ولیدل شو نو د داکتر وترنر سره دی سمدستي مشوره وکړي تر څو یی مخه ونیسي.

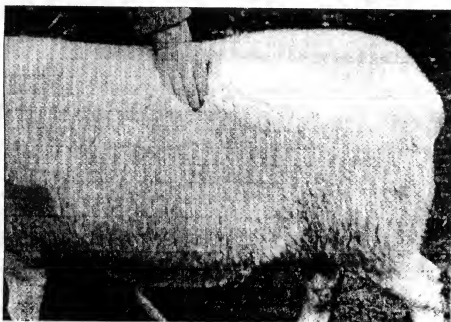
نيول شوي دي بايد د لنگوال څخه ۸ اونۍ مخکې يو ځل بيا وکتل شي تر څو د ضرورت په صورت کې د دې بلارېوالي په اخيره مرحله کې د هغوی د خوراکي لپاره صحيحه لپاره وټاکل شي. ټولې هغه خوراکي مېرې به د بلارېوالي په دې وخت کې دانه بابو ته ضرورت ولري او هغه مېرې چې ۲،۵ درجو څخه په کښته حالت کې واقع وي هغوی ته بايد خاصه پاملرنه وشي. آيا دا حالت به د کوچيانو د مېرو لپاره صدق وکړي او که نه؟ د دې لپاره نورو څېړنو ته اړتيا ليدل کېږي تر څو دا خبره ښه سپينه شي.

د بدن حالت څنگه درجه بندي کوو؟
د څاروي د ملا د تير د پاسه او اړخ ته د وروستۍ پختۍ وروسته او سمدستي د پختورگو د پاسه د گوتو پنه څوکو فشار راوړي (لومړی او دويم شکلونه). دا لاندیني ټکي په دې هکله ورسره د کمک په ډول په نظر کې ونيسۍ.

۱. د نرۍ ملا د تير د بندونو د څوکو تيزوالي او پندوالي (د هډوکو څوکي کومې چې د شا يا د ملا د تير څخه پورته خوا ته وځي).

۲. د ملا د تير د بندونو څرنگوالی او د هډوکو د تقاطع درجه هغه برخې چې د ملا د تير څخه دواړه اړخونو ته راوځي.

۳. د غوښې برخې او وازدې د قطع کونکې برخې اندازه لاندیني خوا ته (خپلې گوتې د هډوکو لاندیني آخړنۍ برخې ته په اسانۍ سره تير او بيا قضاوت وکړي).

لومړی شکل

څه وخت د بدن حالت درجه بندي کړو؟

د مېرو د بدن د حالت درجه بندي بايد وکړل شي تر څو د هغې په مرسته د يو ځای والي په وخت کې د رمی اندازه په گوته شي (۳ - ۴ پوړۍ). کمه يا ټيټه درجه د بلارېوالي له دواړو يعنې ډيرو چاقو او يا ډيرو خوارو څخه ممکن دي. خواروالی نسبتاً عامه ستونزه ده. په هر صورت د يو ځای والي په پيل کې د بدن د حالت درجه بندي کول به د څارويو د بدن ښه حالت د راتلونکي بلاريتوب په گوته کړي اما د ټولې رمی د حالت د ښه کولو لپاره به ډيره ناوخته وي نو په دې خاطر له يو ځای کولو څخه ۶ - ۸ اونۍ مخکې بايد د دوی د بدن حالت اندازه شي تر څو پوره موده د دوی د بدن د ښه کولو لپاره ولرو.

ضرور ده چې له يواځې والي څخه ۶ اونۍ مخکې د خوارو مېرو شمير راکم کړو. هغه مېرې چې په ۲،۵ درجو کې وي کيدای شي چې د ښه پاملرنې په صورت کې د يواځې والي په وخت کې ۳ درجو ته ورسېږي. اما هغه مېرې چې په دوهمه درجه او يا له هغې څخه په کمه درجه کې وي خاصی پاملرنې ته ضرورت لري. دوی بايد له رمی څخه جلا او ښه څر ځای کې وځړول شي. د ضرورت په وخت کې دانه باب هم ورته ورکړي.

د مېرو هغه ډله چې د خاصی پاملرنې لاندې نيول شوي دي ۳ اونۍ وروسته يو ځل بيا بايد وازمايل شي تر څو وپوهېږو چې ضروري توپير په کې راغلی دی او که نه.

هڅه بايد وشي چې مېرې د يو ځای والي په وخت کې د بدن ښه حالت له لاسه ورنه کړي. که پيړۍ دوی چاقی اوسي. نو دوی به د يو ځای والي څخه وروسته د ژمي په لومړيو ورځو کې د هغه شحم او نورې انرژي څخه چې د هغوی په بدن کې موجودی وي استفاده وکړي. که بيا هم يوه څاروي د خپل بدن وزن تر ۲،۵ درجو پورې راکم کړ، بيا هم د يو ځای والي لپاره د قبلولو وړ دی په دې شرط چې دا څاروي يو دم د ښې خوراکي د کمبود او لنډ وخت په نتيجه کې د خپل بدن وزن له لاسه نه وي ورکړي.

ټولې مېرې په شمول د هغه مېرو چې لاپخوا د خواروالي له وجې له رمی څخه جلا او په کور کې تر خاصی پاملرنې لاندې

۱. د هډوکو راوتونکی او قطع کوونکی برخې تيزې وي
گوتې په اسانۍ سره د هغې د لاندې ننوځي او کولای شو چې
هره برخه جلا جلا حس کړو. د ملا د تير د پاسه غوښه کمه او
واژه پکې نه وي.

۲. د هډوکو تيره برخه څرگنده اما نرمه وي. هره برخه
عليحده عليحده هغه وخت حس کيدای شي چې غوښه برخه
بې کش کړ شي. قطع کوونکی برخې نرمې او گردې وي او د
دې امکان شته چې د لږ زور په اچولو سره د هغې لاندینۍ
برخې ته گوتې ننباسو، د ملا د تير غوښه برخه ښه ژوره اما
واژه بې کمه وي.

۳. د هډوکو څوکۍ لږې غونډۍ راوتې نرمې او گردې وي.
هر هډوکۍ په ځانگړي توگه هغه وخت حس کيدای شي چې
زور ورباندې راوړو. قطع کوونکی برخې بې نرمۍ او ښه
پوښل شوي وي او سخت زور ته به ضرورت وي چې اخړينۍ
حصه بې حس کړو. د ملا د تير غوښه برخه ډکه او په پوره
اندازه په واژه پوښل شوی وي.

۴. د هډوکو څوکۍ په هغه وخت کې حس کيدای شي چې
پوره زور ورباندې راوړو نو د قطع کوونکې اخړينۍ برخه به
حس کړای شي. د ملا د تير غوښه برخه ډکه او د واژدې په
يوه لويه طبقه باندې پوښل شوی وي.

۵. د هډوکو څوکۍ حس کيدلای شي. ولو که پوره زور هم
ورباندې واچوو. اما د واژدې په طبقه کې نور ژوروالی
موجود وي چې په عادي ډول سره به دغه برخه حس کړو. قطع
کوونکې برخې نه حس کيږي د ملا د تير غوښه ډيره پيره او د
شحمونو په لویې طبقې سره پوښل شوي وي.

دويم شکل

۴. په سترگو سره د غوښتۍ برخې او په واژدو سره پوښل
شوی برخه ووينۍ او د هډوکو د څوکو او قطع کوونکې برخې
پر منځ باندې فشار راوړی او خپل قضاوت وکړی.
د ملا د تير غوښه برخه چې په عمومي ډول سره موجوده وي
او په لاس په نرمۍ سره حس کيدای شي نو دا د بدن د حالت
د اندازه کولو لومړۍ گام دی (د گوتو څوکۍ بايد د ملا د تير
د پاسه فقط د اخړينۍ پختۍ لاندې کينېدل شي).
د ملا د تير د لاندینۍ برخې ډکوالی د بدن د اندازې په درجه
بندۍ کې په دريم قطار کې راځي. گوتې د راوتو هډوکو د
قطع کوونکې برخې لاندې ورکلکې کړي او بيا د بدن حالت بې
په گوته کړي.

د درجه بندۍ کولو طريقه

دا په شپږو درجو باندې ويشل شويده چې له صفر څخه تر
پنځو پورې حسابيږي. په عملي ډول سره صفر او پنځه ډير کم
استعماليږي ځکه چې اکثرا مېړې د ۱،۵ څخه تر ۴،۵ درجو
پورې وي. د دقيقوالی د دې سيستم ۵، ۰ دی.

د بدن د حالت درجه بندي کول

۰. فوق العاده خوار څاروي چې د خواروالي له امله د
مرگون په حالت کې اوسي چې په دې وخت کې د دې امکان
نشته چې د غوښې، واژدې او هډوکو تر منځ بې فرق وشي.

مسمومیت الجی ها (Algi Poisoning)

دوکتړ عبدالرب از کلینک شورتیه

الجی ها نباتاتی اند که در آب های تازه معمولاً به رنگ های آبی، سبز یا مایل به زرد دیده می شوند. در آب های کول ها یا آب های استاده و حوض های طبیعی که در دامنه کوه ها وجود دارند، در بین آن شروع به نمو و رشد نموده و سطح آب را می پوشانند. گوسفندهای که از چنین آب ها استفاده نمایند گاه گاه در شرایط هوای گرم (27°C) باعث مسمومیت در گوسفندان میگردد. این مرض باعث تلفات زیادی در گوسفندان در ماه های جوزا، سرطان و اسد میگردد که خسارات زیان آور اقتصادی را نه تنها در کشور ما بلکه در کشورهای دیگر جهان مانند استرالیا نیز به بار می آورد.

در سال ۱۹۹۷ در ولایت سمنگان ولسوالی حضرت سلطان قریه اورلش از یک رمه ایکه تعداد آن ۶۸۰ راس گوسفند بود به تعداد ۱۸ راس گوسفند تلف شد. در سال ۱۹۹۸ در ولایت بلخ ولسوالی شورتیه از یک رمه ایکه تعداد آن ۸۹ راس گوسفند بود به تعداد ۶ راس گوسفند تلف شد. یگانه حیوانی که به مقابل الجی ها حساس اند گوسفند می باشد. مسمومیت الجی ها غیر عادی است و عمومیت زیادی ندارد. اما خطر حاصله در صورتیکه آب آشامیدنی گوسفندان از آبی که در آن الجی ها وجود داشته باشد همیشه وجود خواهد داشت.

علائم بارز مرض لرزش، سخت شدن اندام های حرکتی و گیجی حیوان می باشد. در معاینات بعد از مرگ جگر متورم، نرم و خونریزی در اعضای مختلفه داخلی دیده شده. تداوی مرض رضایت بخش نبوده حیوان بعد از یک هفته تلف میگردد. برای کنترل در هر ۵۰۰،۰۰۰ لیتر آب ۲ پوند سنگ چونه به شکل پودر تبدیل کرده بعداً به روی آب حوض ها و کول ها پاش گردد این پودر مانع فعالیت و نمو الجی ها میگردد.

د غم شریکی لیک

مونږه ټول هغه وخت سخت غمجن شو چی د محترم داکتر صاحب محبت شاه د شهادت خبر مو واورید کوم چی ۱۹۹۸ کال د نومبر په ۲۳ نیټه د کنړ په ولایت کی په خپل پلرنۍ هستوګنځي کی خپل خوږ ژوند له لاسه ورکړیدی. (انا لله و انا الیه راجعون).

ډاکتر محبت شاه یو له پخوانیو او باتجربه ډاکترانو له جملی څخه و چی د ۱۹۸۰ کال څخه د ۱۹۹۸ کاله پوری په مختلفو مهمو عهدو کی کار وکړ.

د ده په ځوان مرګۍ باندی مونږه ټول غمجن یو او د لوی مهربان خدای (ج) له درباره څخه د ده پاک روح ته د مغفرت دعا کوو او د ده د کورنۍ ټولو اعضاو ته د صبر جمیل غوښتونکي یو.

روح دی ولره ښاد او آرام اوسي.

ویروس AID در اسپ ها

دوکتور فریدون از کلینک بگرامی

دانشمندان هندی در یکی از مراکز تحقیقاتی علمی خویش یک ویروس را در وجود اسپ کشف کرده اند که شباهت بسیار نزدیک با ویروس AID که در انسان ها موجود است دارند پس از بررسی ۱۱۰۰ نمونه از اسپ ها ۱۹ نمونه مثبت را دریافت نموده اند. همه این اسپ های مثبت از خارج به هند وارد شده بودند.

داکتر ام بی یافو یکی از دانشمندان بزرگ هند میگوید که این تحقیقات در واقع یک مبارزه طبیبی علمی تجربی است و معلومات ما در تداوی موثر این مرض اندک میباشد. یافو اضافه میکند که بخاطر جلوگیری از سرایت مرض، اسپ های مبتلا باید ذبح شوند.

او علاوه میکند که این مرض میتواند توسط گزیدن پشه، شیش، مکس و یا تزریق خون از حیوان مبتلا و در اثر سامان و آلات جراحی بدون تعقیم به حیوان سالم سرایت کند. این ویروس بسیار شبیه ویروس AID انسان ها می باشد و معافیت طبیعی وجود را کم میسازند.

ستومانتيا (Stress)

۴. درد :- د مثال په توگه سخت بريځ په آسونو کې.
۵. د زياتو څارويو يو ځای ساتنه، گرمي، رطوبت، جسماني ستړتيا لکه د پيری مودی لپاره دريدنه، مزل کول په خاص ډول کله چې د خوارکي او د اوبو کموالی ورسره مل هم اوسي.
۶. په غوځله کې د فرش شته والی او يا نشتوالی کوم چې پرته د تودوخې د درجې او لمدوالي څخه يو جلا فکتور شميرل کېږي. اما تر اوسه دا لاپه گوته شوی نه ده چې آیا دا سهولت په حيث د فکتور د بدن په عادي حالت کې کوم رول لري او که نه.
۷. غوځله :- آیا په عمومي ډول سره يی حالت څنگه دی ؟ د سهولت او د زياتی گرمی د ژغورنې په اړوند کوم عملي گام اخيستل شوی دی ؟ د نورو فزيکي عواملو څخه پرته چې لا تر اوسه ندی معلوم شوي شته او که نه؟
۸. شور ماشور او د څارويو تړيدل :- د انسان او يا بل څاروی په وسيله د يوه څاروي مزاحمت کول په شدت سره په څاروي کې د ویرې او ستومانتيا د راپيدا کيدو سبب کېږي. کوم چې په حيواناتو کې د ستومانتيا او يا روحي رنځونو د پيدا کيدو اصلي وجه ده. د يوه څاروي حمل و نقل، منډي يا د پيرولو او پيريدلو ځای ته يی ننوتنه، ویرول، نمايشگاه او خلکو ته ښکاره کونه او يا په ډير ساده ډول سره د څارويو د مختلفو رمويو ځای کول او په يوه څر ځای کې څرول په څارويو کې د ستومانتيا د پيدا کيدو سبب کېږي ځکه چې دوی کوښښ کوي چې يو له بل څخه د مخه شي. مسلخ ته د څاروي د نوښتنې په وخت په خاص ډول کله چې هلته اضافي اوازونه او بوی موجود اوسي په څاروي کې د ستومانتيا د پيدا کيدو سبب کېږي.
۹. په رمه يا ډليزه توگه ژوند کونه :- کله چې يو څاروی د یوې رمې څخه جلا کړي نو څاروی د ځانته والي احساس کوي او د ستومانتيا د راپيدا کيدو سبب کېږي.
- ستومانتيا يو داسی حالت دی چې قدم په قدم د مودی په تيريدو سره د مختلفو عواملو په نتيجه کې کوم چې په چاپيريال کې موجود دي منځ ته راځي. دا عوامل د بدن عادي حالت (فزيولوجيک حالت) خوی او عادت د اندازی څخه په زياته پيمانی سره تنبه کوي.
- يو اځینی لپاره چې د هغی په وسيله ستومانتيا تشخيص يا په گوته کړو چې آیا ستومانتيا شته او که نه هغه د څاروي په وينه کې د ادرينالين (Adrenalin) او کورتيکوسټيروډونو (Corticosteroids) د اندازی معاینه کول او لوړوالي پوری اړه لري. ستومانتيا بدوالی بدن ته دا دی چې:
- کولای شي چې روحي امراض منځ ته راوړي.
 - د ساري مرضونو په مقابل کې حساسيت زيات کړي.
 - د څاروي په استراحت او آرامتيا باندی بده اغيزه کوي.
 - د توليداتو د کم والي سبب کېږي.
- د ستومانتيا وجی
۱. د خوراکي کم والی :- د انرژي يا قوت کموالی، د نوری خوراکي او مايعاتو کم والی.
 ۲. اقليم :- په خاص ډول د تودوخې درجه، چې يا ډيره گرمه او يا سړه اوسي او همدارنگه د باد او باران اغيزی او نور تغيرات چې په هر څه ولاړ اوسي په څارويو باندی بده اغيزه کوي. په يوه اقليم کې ناڅاپي تغير په خريدونکو څارويو کې د هغوی د بدن د تودوخې په توليد او يا رفع کولو په ميکانيزم باندی بده اغيزه کوي.
 ۳. فزيکي اغيزی :- زياته ځغاسته په اسونو کې او د اوږدې مودی لپاره د غواگانو حمل و نقل، جسمي کارونه، ويره او په قهر کيدل.

په نوو زیریدونکو خوسکیو کې د نس ناستی تداوی

هغه خوسکي چې عمر یې د لسو ورځو څخه تر دری میاشتو پورې وي د سالمونیلای په مقابل کې فوق العاده حساس دي. او د مکوزا د سخت متضرر کیدو، د لمفونودونو د انفکشن او باکتریمیا د منځ ته راتلو سبب کیږي. فضله مواد یې مختلف وي کله لږ غونډی نرم او کله سخت وي. همیشه بد بوی لري وینه، خیري او رشه لرونکي مواد پکې موجود وي. برعکس په خوسکیو کې د نس ناستی د نورو ډولونو، د سالمونیلای سره همیشه تبه، بی اشتهايي او ضعیفتیا ملگری وي. د بدن د اوبو کمیدل (Dehydration) کله موجود او کله نه وي.

نوری باکتریاوی

په دی نږدې وروستیو کې له هغه خوسکیو څخه چې د کولمو او کولن التهاب (Enterocolitis) یې درلود د انتروپاتوجینک ایشیریشا کولي (Enteropathogenic E-Coli) باکتریا جلا کړي دي. زخمونه یې معمولاً په کولن یا لویه کولمه کې موجود او نس ناسته یې بنکاره د رنځ له نښو څخه ده.

کریپتوسپوریدوم موريس (Cryptosporidium muris) - مخکې داسې فکر کیدلو چې دا پروتوزوا رنځ تولیدونکی نده. اما اوس کلکه عقیده موجوده ده چې کریپتوسپوریدوم یو له هغه عواملو څخه دی چې د ۱ - ۳ اونيو په عمر خوسکیو کې سخته نس ناسته منځ ته راوړي. د دی رنځ واقع کیدل نن سبا په غواگانو کې ډیر زیات دی (%۶۴ په یوه گلله کې) اما نس ناستی د همیشه لپاره ورسره ملگری نه وي.

جاردیا دیودینالس (Giardia duodenalis) - دا یو شلاق لرونکی پروتوزوا ده چې د اکثره اهلي حیواناتو د غواگانو په ګډون په وړو کولمو کې موجود وي. په طبعي ډول سره خوسکي د ۱۲ ورځو څخه تر ۱۲ اونيو په عمر کې په دی رنځ اخته کیږي. نس ناسته، (کله کله مزمنه) په بلغمو ککړ مواد غایطه او د وزن بایلل د دی رنځ د کلینیکي نښو له جملو څخه دي.

وځی

په بعضی وختونو کې به ډیر ضروري وي چې د نس ناستی وجه د نورو رنځونو په څیر په ټولو څارویو کې معلوم کړو. ایشیریشا کولي (Esherichia Coli) د سالمونیلای نوعی (Salmonella sp.) او جاردیا دیودینالس (Giardia duodenalis) هر یو ځانګړی او مخصوصی تداوی په مقابل کې عکس العمل بنکاره کوي. اما ویروس او کریپتوسپوریدوم موريس (Cryptosporidium muris) داسې نه دي.

په اکثر وختونو کې د یو ځانګړي رنځ تداوي په یوه رمه کې چې تازه ولیدل شي پیل کیږي او د عامل د معلومولو لپاره انتظار مه وباسی. د احتمالي تشخیص لپاره د یوی رمی د روغتیا د تاریخچې، د نس ناستی د پیل کیدو د مودې او د غایطه موادو د نوعی او رقم او ورپسې د کلینیکي علایمو څخه استفاده وکړي. تداوي باید د مرض په معلوم او یا شکی عامل یا وځی باندې متمرکز اوسي.

انتروتوکسجینک ایشیریشا کولي (Enterotoxigenic E. Coli) کله چې د رنځ وجه انتروتوکسجینیک ایشیریشیا کولي (ETEC) اوسي، نو اوبه ناکه سخته نس ناسته موجوده وي. د بدن څخه د زیاتو اوبو د ضایع کیدو په وجه خوسکی د لسو ورځو څخه په کم عمر کې له منځه ځي. په هغه خوسکیو کې ډیر سخت حالت لیدل کیږي چې عمر یې له یوی اونی څخه کم وي.

د سالمونیلای ډولونه (Salmonella sp.):

له ۱۵۰۰ ډولونو د سالمونیلای د سیروتایپونو له جملې څخه معمولاً هغه څلور ډولونه چې په غواگانو کې د تل لپاره لیدل کیږي عبارت دي له سالمونیلای تایپوموریوم (S.typhimurium) سالمونیلای دوبلین (S.dublin) سالمونیلای مونچن (S. muenchen) او سالمونیلای کپن هاګن (S.copenhagen).

Sulfa bromethazine Sodium سلفا بروميتازين سوډيم

Sulfathoxy pyridazine سلفاتوکسي پايږيدازين

Sulfamethazine Sodium سلفاميتازين سوډيم

Tetracycline تتراسکلين

په خوسکيو کې د نس ناستی د علاج لپاره اساسي او بنيادی کار د مايعاتو او الکترولايتونو (منرالونو) استعمالونه ده. په زياتو خوسکيو کې د نس په وخت کې همدا يواځينی علاج دی.

لنډيز

د نوو زيريدلو خوسکيو د نس ناستی د علاج لپاره بايد يوه مناسبه تگه لپاره اختيار کړو ترڅو د هغی په نتيجه کې د بدن نامنظم حالت درست کړو. په هغه صورت کې چې کولي باسيلوزس (Cloi bacillosis)، سالمونيلوزس (Salmonellosis) او يا جاردريازس (Giardiasis) تشخيص شي او يا ورباندی اشتباه وشو نو په دی صورت کې بايد مناسب او خاص ډول ضد میکروبي او پروتوزوايي درمل استعمال کړو. ټولو خوسکيو ته د نس ناستی په وخت کې که ضرورت وليدل شي بايد مايعات ورکړل شي او خوراکی ته ئی هم خاصه پاملرنه وشي. په حقيقت کې مضر درمل (په شمول د څو جراثيمو ضد درمل) کله چې د خولی له لياری ورکړ شي، سوهاضه منځ ته راوړي همدارنگه کالاولين (Kaoline) او پيکتين (Pectine) د نس ناستی په وخت کې د بدن ايونونو خارجيدل زياتوي او د کولمو حرکتو ته زيان رسوي چې د هغی په نتيجه کې د کولمو په فعاليت کې کموالی راځي.

بالاخره د يوې تداوی موثريت بايد د محصولاتو په معيار ولاړ اوسي. لکه ژوندی پاتی کيدل يا له مرگي څخه ژغورونه، د تداوی موده (ورځی) او خاصه فايده چې لاس ته راغلی ده. زمونږ هدف بايد دا اوسي چې څاروي د دويم ځل لپاره نورمال حالت ته راوگرځي نه دا چې د غايظه موادو حجم، سخت والی او يا نرموالي ته تغير ورکړو.

ويروس

په ورو خوسکيانو کې اکثراً د ويريوسي نس ناستی عامی وجی د روتا ويريوس (Rota Virus) او د کورونا ويريوس (Corona Virus) دي. ويريوس د عمر په مختلفو وختونو کې کولای شي چی نس ناسته منځ ته راوړي.

د روتا ويريوس معمولانس ناسته په ورو خوسکيو کې له ۳ ورځو څخه تر ۳ اونيو په عمر کې منځ ته راوړي. دا نس ناسته له يو معمولي نس ناستی څخه تر سختی نس ناستی پورې وي په هغه صورت کې چې نور عوامل پکې مداخله ونه کړي.

په لومړي مرحله کې د جيو جينوم (JeJunum) د خولی په نمايي برخه کې ويلوسونه (Villous) اتروفي (کوچني) کيږي او بيا وروسته د ورو کولمو نورو برخو ته انتقالیږي د کورونا ويريوس نسبتاً سخت حالت د رنځ منځ ته راوړي ځکه چې دا له يوې خوا څخه د ويلوسونو زياته برخه اغيزمنه کوي او له بلې خوا څخه لوی کولمی هم اغيزمنه کوي.

بريدا ويريوس (Breda Virus) هم په کوچنيو او همدارنگه په لوبو کولمو کې زخموته منځ ته راوړي. د ويريوسي نس ناستی د رنځ نښه په هغه صورت کې چې په کولمو کې التهاب موجود هم اوسي کوم خاص ډول نه لري مگر نس ناسته يی اوبه ناکه او موکوئيد (بلغم رنګه مواد) ورسره ملګری وي (بدون له وينی څخه)، د بدن د اوبو له لاسه ورکونه او ضعيفيت هم ورسره ملګری وي.

علاج

دا لاندی ضد میکروبي درمل په خوسکيو کې د نس ناستی په وخت کې توصیه شوي دي.

Amoxicillin Trihydrate اموکزيسيلين تراي هايډرايت

Ampicillin Trihydrate امپسلين تراي هايډرايت

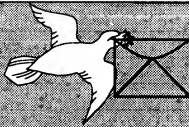
Chlortetracyclin HCL کلوروتتراسکلين هايډروکلورايد

Furamazone فيورامازون

Neomycin Sulfate نيومايسين سلفات

Sodium sulfa chlor pyridazine سوډيوم سلفا کلور پايږيدازين

Streptomycin سترپټومايسين

راغلي ليکونه

په ليری سيمو کې د وترنری خدمتونه مالدارانو ته برابرې دي. د دی مرکزي روغتيايي کلينیکونو څخه پرته د چرگانو د واکسين کولو فرعي مرکزونه هم جوړ شوي دي ترڅو تازه واکسين د اونۍ په معلومو ورځو کې په خاص ډول د کلينیک څخه په ليری سيمو کې هيوادوالو ته وړاندې کړي.

د غواوو د نسل د اصلاح لپاره څلور د مصنوعي القاح مرکزونه همدا اوس په فعاليت بوخت دي همدارنگه د اصلاح شوو چرگانو مختلف ډولونه په زیاتو برخو کې ویشل شوي او د چرگانو د روزنې د اتحادیې په جوړولو سره دی کار لانور پرمختګ هم کړی دی.

د مناسبې خوراکي د اړتیا د برابرولو لپاره د اصلاح شوي تخمونو مختلف ډولونه مالدارانو ته ورکول شوي دي ترڅو دغه تخمونه تکثیر او په راتلونکي کې د ولسوالیو په ټولو برخو کې توزیع او رواج کړي شي. د مولنس خبتي په ارزانه بیه په ټولو مرکزي صحي کلينیکونو او لمړني کارکوونکو سره موجودی دي. دا یوه ښه متوازنه خوراکه ده او اوس زیات شمیر هيوادوال د هغی په ګټه پوهیدلي او استعمال یی رواج شوي دي.

د ننگرهار ولایت د جلال اباد مرکزي کلينیک د لږاتوار ضرورت وړ سامان الات برابر شوی او د رنځونو د تشخیص لپاره په فعاليت بوخت دی. امید دی چې دا فعالیتونه به په راتلونکي کې نوره هم وده وکړي ترڅو په پوره ډول سره زموږ د مالدارانو ټول ضرورتونه حل شي.

ښاغلی ظفر د ننگرهار د کرهڼی د لیسی تدریسي مرستیال

ظفر صاحب د ننگرهار په ولایت کې د مالدارۍ د روزنې په اهمیت، پراختیا او ګټو باندې ټینګار کړی دی ترڅو زموږ په هیواد وال په دی سختو شرایطو کې دیوی ښی مالي منبع خاوندان شي.

ظفر صاحب! د لیک څخه مو ډیره مننه، امید دی چې مونږ سره به خپلی همکاري ته په راتلونکي کې هم دوام ورکړي. مونږه هم له تاسی سره په دی خبره موافق یو چې په اوسني وخت کې کرهڼه او مالداري زموږ د هيوادوالو لپاره یواځینی مالي منبع ده.

د ستاسی د معلوماتو په خاطر به په لنډ ډول وایو چې همدا اوس د ننگرهار په ولایت کې زموږه د څارویو د سرشمیرنې له مخی کوم چې په ۱۹۹۸ کال کې ترسره شوی د قناعت وړ ده. سر شمیرنه ښایي چې په اوس وخت کې د ننگرهار په ولایت کې ۳۶۵۱۲۹ غواوی، ۲۲۲۳۴۵ میږی، ۱۵۲۲۳۰ اوزی او ۱۱۱۸۲۳۳ چرګان موجود دي.

د دی څارویو د تداوی، د رنځونو د مخنیوي، د نسل د اصلاح او د مناسبې خوراکي د برابرولو لپاره د ملګرو ملتونو د خوراک او کرهڼی د اداری له خوا لازم قدمونه اخیستل شوي دي. د مثال په ډول همدا اوس د ننگرهار د ولایت په ۲۰ ولسوالیو کې د څارویو روغتيايي کلينیکونه په فعاليت بوخت دي چې مالدارانو ته د څارویو د تداوی، د چنچيو له منځه وړلو، د ساري رنځونو د مخنیوي په خاطر په واکسينولو بوخت دي. ۱۰ کسه داکتران، ۵ کسه د داکترانو مرستیالان، ۲۲ کسه پارا وترنران په دی صحي مرکزونو او د هغو په شاوخوا سیمو کې فعالیت کوي.

همدارنگه ۱۷۳ کسه د وترنری لمړی صحي کارکوونکي چې د دی پروګرام لاندی روزل شوي دي د صحي کلينیکونو څخه

محترم صالح محمد کهسار

د خوست د ولايت څخه

نوموړي د خوست په ولايت كې د غواگانو د ټاكو (طاعون) د رنځ د Sero - Surveillance د ازمويڼو د سرته رسولو په باب داكتر صاحب سالمې سره اوږده مركه تر سره كړې او د هغې د اهميت او راتلونكي پلان په باب يې گټور معلومات راجمع او مونږ ته رالېږلي دي.

گرانه وروره د ستاسې د زړه پورې ليك د رالېږلو څخه ډيره مننه. د څارويو روغتيا او توليد د نشريې د كنټنكو د غړو په مصلحت او مشورې سره مو ستاسې ليك د ملگرو ملتونو د پراختيايي پروگرام نشريې "پيغام" ته واستولو تر څو هغوی يې په اينده نشريه كې هيوادوالو ته وړاندې كړي.

پوهندوی هدايت الله وفا

از شهر كابل

وفا صاحب راجع به تاسيس، اهداف و چگونگي مركز انكشاف مرغداري د ولايت كابل معلومات مفصل ارسال نموده است.

محترم وفا صاحب! از همه اولتر از ارسال نامه تان متشكرم و اميدواړيم كه به همكاري خود در اينده نيز با ما ادامه ميدهيد. نامه شما را به اتفاق اعضاي نشريه ما به نشريه "پيغام" كه از طرف پروگرام انكشافی ملل متحد به نشر می رسد ارسال نموديم تا در شماره اي اينده خويش به خدمت هموطنان عزيز بدست نشر بسپارند.

محترم سيد رحيم شاه هاشمي

د ننگرهار له ولايت څخه

نوموړي د څارويو لپاره د مناسبې خوراكي په برابرولو كې د يوريا څخه په استفادې ټينگار كړې او د هغې په اقتصادي او تخنيكي گټو باندې يې رڼا اچولې ده چې انشاء الله په اينده نشريه كې به يې په مفصل ډول خپلو لوستونكو ته وړاندې كړو. د ستاسې د همكاري د ادامې په هيله.

محترم داکتر عبدالحيب نوروز

از ICRC كابل

برادر محترم راجع به اهميت زبان اقتصادي، مرض پلوروم به سطح مالدار و كشور تلفات سنگين (۲۵% - ۵۰%) در چوپه مرغ های سنين خورده (۱-۳ هفتگی)، بروز اسهال سه روزه از خوردن تخم های ملوث در انسانها، قرائطين، سروي و اجرا نمودن و ازمائش های قابل اجرا در شرايط فعلي در كشور معلومات ارزشتمندی را ارايه نموده، كه در شماره بعدی به تفصيل انشاءالله به نشر خواهد رسيد. اميد است كه به همكاري خود در اينده نيز ادامه دهيد.

داکتر محمدعظيم ابراهيمی

از دفتر ساحوی FAO جلال اباد

جناب دوكتور ابراهيمی صاحب معلومات مفصل را در تعيين سن حيوانات را از طريق دندان ها به ما ارسال نموده است كه در شماره اينده به خدمت شما خوانندگان تقدیم خواهيم نمود.

و اميد است كه در اينده نيز به ما با همكاري خود ادامه دهيد.

د رنځونو د تشخيص لبراتورار

د FAO د مركزي دفتر څخه

د تير كال په موده كې چه ۱۰،۲۰۰ د سيرومو نمونې د خوست د ولايت د ۱۲ ولسواليو د غوايانو څخه په غير انتخابي ډول سره جمع شوي وي چي تر څو د غوايانو د طاعون په مقابل كې د معافيت اندازه په گوته كړي. اوس نوموړي لبراتورار دا ټولي نموني ازمايلي او اخريڼي نتيجه به يې په لنډ وخت كې معلومه شي.

نشریه "د څارويو روغتیا او تولید" از همه همملکان خود تقاطع دارند که نظریات خویش را در مورد مضامین ارایه شده در شماره های قبلی همراه با مظامین موثر، تجارب ساحوی ارسال نمایند تا در آینده طبق نظریات و پیشنهادات شما نشریه خود را اعیار نموده تا مورد دلچسپی همملکان عزیز و خواننده های محترم باشد.

